

5. Журнал Инновации 2019; №8;
Грачев И.Д., Неволин
И.В.«Инновационная активность и
экономический рост» стр.3

Menecment sahəsində innovasiyaların rolu və mahiyyəti

B/m.Əliyeva S.F
Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və
İdman Akademiyası

Annotasiya: Bu məqalədə menecment sahəsində mövcud olan innovasiyaların rolu və mahiyyəti araşdırılıb. İnnovasiyanın inkişafına mane olan faktorların aradan qaldırılması yolları müəyyənləşərək, tədqiq edilib. Bu prosesə aid olan xarici təcrübənin təhlili aparılıb.

Açar sözlər: innovasiya menecmenti, striming servisi, texnoloji innovasiyalar, riteyl, maliyyə məsrəfləri, rentabellik

The role and significance of innovations in management

s/l. Aliyeva S.F
Azerbaijan State Academy of Physical
Culture and Sport

Annotation: The role and significance of innovations existing in management have been researched in this article. The analysis of foreign experience connected with innovation has been realized. The ways of eliminating the factors hindering the progress of innovation have been identified and researched.

Keywords: innovation management, streaming service, technology innovation, retailer, cost-effectiveness

İDMANIN OYUN NÖVLƏRİNDƏ MÜASİR İNFORMASIYA TEXNOLOGİYALARINDAN İSTİFADƏNİN YOLLARI

p.ü.f.d., dosent *E.M.Əliyeva*
elnara.aliyeva@sport.edu.az
Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və
İdman Akademiyası

Nəşr tarixi

Qəbul edilib: 1 oktyabr 2019

Dərc olunub: 5 noyabr 2019

©2019 ADBTİA. Bütün hüquqlar qorunur.

Annotasiya: Məqalədə müasir informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə peşəkar idmançıların hazırlanması və təkmilləşdirilməsi haqqında məlumat verilir. Burada, idman növləri üçün ixtisaslaşdırılmış texnologiya olan - Polar Team System və Polar Team System 2 təqdim edilir, bu sistemin əsas xüsusiyyətləri və üstünlüklərinə baxılır. Bütün peşəkar futbol, basketbol, voleybol və xokkey klubları bilirlər ki, komanda sistemi Polar nədir və çoxları bu sistemlə işləyirlər. Polar Team System və Polar Team System 2 - dünyada analoqu olmayan, nadir məhsullar sayılır və bu da peşəkarların onlara olan xüsusi etibarlılıq dərəcəsini müəyyən edir.

Açar sözlər: informasiya texnologiyaları, kompüter texnikası, komanda məşq sistemləri, Polar Team2 sistemi.

İnformasiya texnologiyalarının dövrü sayıldığı bir zamanda, kompüter texnologiyaları və innovasiyalar demək olar ki, insan fəaliyyətinin bütün sahələrində - elmdə, təhsildə, siyasətdə, idmanda və s. geniş istifadə olunur. İdman sahəsində ən yüksək nailiyyətlərin əldə olunması sahəsində informasiya texnologiyalarının rolu əvəzənməzdir. Hazırda idman ehtiyatları hazırlığının elmi əsaslarının işlənməsi bu sahənin əsas problemlərindən biri hesab olunur. Bu baxımdan da, idman sahəsində yüksək nailiyyətlərin əldə

ADBTİA

olunması üçün dərəcəli idmançıların yetişdirilməsində informasiya texnologiyalarının zəruriliyindən bəhs edən məqalə, böyük aktualıq kəsb edir.

İdman elmi müxtəlif ixtisaslar üzrə mütəxəssisləri cəlb edən müstəqil bir elm sahəsi kimi tanınır. Müasir qloballaşma prosesi idman texnologiyasının inkişafına da öz təsirini göstərmişdir.

İnformasiya texnologiyalarının gündəlik həyatımıza daha çox daxil olması, texniki tərəqqinin və eləcə də, müasir cəmiyyətin informasiyalaşmasının sürətli inkişafını bütün sahələr üçün zəruri edir. İnformasiya texnologiyası - insan köməyi olmadan məlumatları emal etməyə imkan verən müxtəlif cihazların, metodların və vasitələrin birləşməsidir [4].

Gənc idmançılar, məşqçilər və elm adamları idman sahəsində mütəxəssislər yetişdirmək üçün yeni ideya və texnologiyalardan istifadə etməyi məsləhət görürlər. Bu, məşqlərin bütün mərhələlərində dərəcəli idmançıların hazırlığını yaxşılaşdırmağa, idman nailiyyətlərini yüksəltməyə, idmançının sağlamlığına nəzarət etməyə imkan verir. Bununla yanaşı, müasir informasiya texnologiyalarından istifadə edən məşqçilər hazırlığın bütün mərhələlərində idmançını hərtərəfli izləmək imkanı əldə edirlər.

Yeni texnologiyadan istifadə edərək, idmançının hərəkətlərini izləmək və təhlil etmək üçün elmi düşüncənin son nailiyyətlərindən geniş istifadə olunur. Elmi irəliləyişin birbaşa nəticəsidir ki, idman avadanlıqlarının təkmilləşdirilməsi və yeni texnologiyalar əsasında hazırlanmış avadanlıqların istifadəsi yüksək nailiyyətlər əldə olunmasınagətirib çıxarır. İdmançının hərəkətlərini izləmək və təhlil etmək üçün elmi düşüncənin son nailiyyətlərindən geniş istifadə olunur[3].

Məşqlərin yüksək səviyyədə keçirilməsinin əsas və həlledici amili, onun müasir informasiya və kompüter texnologiyaları vasitəsilə təşkil olunmasıdır.

İdmanda informasiya texnologiyaları

aşağıdakı istiqamətlərdə aparılmalıdır:

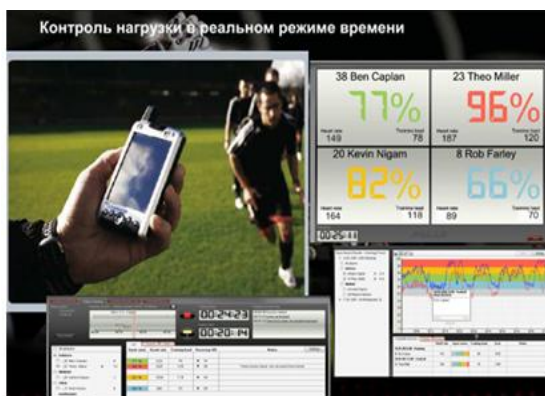
1. İdmançının hazırlığına avtomatlaşdırılmış nəzarət;
2. Məşq yüklərinin və qidalanmanın planlaşdırılmasında kompüter texnologiyalarından istifadə;
3. İdmançı hazırlığının təşkilində kompüter texnologiyalarından istifadə olunması (sənədləşmə, nəzarət, maddi-texniki təminatın normallaşdırılması və s.);
4. Qurğuların və öyrədici vasitələrin istifadəsi [1].

Nəzarətin obyektiv metodlarının effektivliyini nəzərə alaraq, son zamanlar təcili informasiya verə, müxtəlif qurğular təklif olunur. Belə qurğularda ötürücülər, habelə, kompüterə birləşdirilmiş analoq-rəqəmsal dəyişdiricilər mövcuddur. Kompüterin xüsusi proqramı vasitəsilə ötürücülərdən məlumatlar toplanılır və fayllarda qeyd alınır.

Təlim prosesinin səmərəliliyinin artırılması yalnız məşqçilərin, idman mütəxəssislərinin və alimlərin əldə etdiyi fraqment halında olan məlumatların birləşdirilməsi nəticəsində həyata keçirilə bilər. İdman oyun növlərində istifadə olunan Polar Team 2 komanda sistemi oyun zamanı, kompüter vasitəsilə məşqçi və idmançı arasında əlaqə yaratmağa böyük köməklik göstərir[2].

İkinci nəsil komanda sistemi Polar – idmanın komanda növünün nadir həllidir. Polar Team System 2 kompüter vasitəsilə real vaxt rejimində komandanın hər bir üzvü üçün məşqi təhlil etmək və məşq yükünə nəzarət etmək imkanı verir.

Polar Team 2 sisteminin üstünlüklərindən biri də real vaxt rejimində eyni zamanda 28 idmançının məşq parametrlərinə nəzarət edərək, onları qeyd etmək imkanının olmasıdır. Məşqçi məşqdən əvvəl hər bir oyunçunun şəxsi ötürücüsünə gələcək məşq haqqında informasiyanı daxil edir. Bu, simsiz rabitə vasitəsilə eyni zamanda 10-a qədər ötürücüyə qeyd olunur və həm də tez başa gəlir (Şəkil 1).

Şəkil 1. On-line control

İdmançı öz ixtisası üzrə hansı dərəcəyə malik olursa olsun, yəni, idman sahəsində yeni başlayan həvəskarlardan tutmuş, peşəkar atletlərə qədər hamı üçün Polar Teamsistemində əlverişli məşq üsulu seçmək imkanı var.

Aparıcı idman mütəxəssisləri tərəfindən işlənib hazırlanmış məşq planlarını hər bir idmançı Polar Pro Trainer 5 proqramında, öz məşq təqvimində saxlaya bilər. Hər dəfə məşqdən əvvəl idmançı məşqlərə rahat nəzarət etməkdən ötrü, bu planı öz şəxsi qol monitoruna (Polar RS800CX, RS800, RS400, CS600 или CS400) göndərə bilər.

İdmançı, məşqlərdən sonra əldə olunan məşq fayllarını yenidən əvvəlki yerinə, yəni, Polar Pro Trainer 5 proqramına göndərə bilər və bu da alınmış nəticələri əvvəlcədən planlaşdırılmış real nəticələrlə müqayisə etməyə imkan verir.

Polar bankının məşq planları içərisində hər bir idmançı öz idman növünə uyğun olaraq, müxtəlif tipli çətinlik dərəcəsinə malik və həm də müxtəlif məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş, qısa təsvirli planlar tapa bilər. İdmançı bu məşq planlarını öz şəxsi bloqunda, web saytlardakı idman forumlarında saxlaya bilər, həmçinin, elektron poçt vasitəsilə Polar monitorundan istifadə edən dostları ilə bölüşə bilər.

Polar Team 2 sisteminin əsas xüsusiyyətləri bunlardır:

- İdmançıların ötürücülərindən kodlaşdırılmış simsiz məlumatların ötürülməsi nəticəsində Polar monitoruna

malik olan məşqçi və idmançı bu məlumatları görə bilər.

- Baza stansiyasının məşqçinin kompüterini ilə simsiz əlaqəsi imkan verir ki, məşqçi stansiyanın yaxınlığında olmadan oyunçuya rahat nəzarət edə bilsin. Bu da sistemin hərəkət radiusunu bir qədər də artırır və onun çevikliyini yaxşılaşdırır.

- Cib kompüterindən istifadə etmək bacarığı məşqçiyə imkan verir ki, kompüterin ekranından idmançıların yerləşdiyi sahəyə baxaraq, bütün parametrlərə nəzarət edə bilsin.

- İdmançı sistemin hərəkət radiusunu tərk edərkən, verilənlərin buferizasiyası informasiyaların yaddaşda qalmasına imkan verir.

- Məşq zamanı məşqçi özünün cib kompüterində və yaxud noutbukunda on-line rejimdə oyunçunun harda yerləşməyindən asılı olmayaraq, hər bir oyunçunun məşq yükünü ürək yığılması tezliyi göstəriciləri şəklində detallı informasiyanı izləyə bilər. Bu da məşqçiyə hər bir idmançının yükünə mütəmadi olaraq nəzarət etmək və elə həmin anda əvvəlki məşqlərin qrafikləri ilə müqayisə etmək imkanı verir.

- Ötürücü şarj edilə bilən batareya və böyük yaddaş tutumuna malikdir.

İkinci nəsil komanda sistemi Polar Team 2 dəstinə daxildir:

1. Həm off-line, həm də on-line rejimdə nəbz vurğusunu yadda saxlamaq üçün daxili yaddaşla təchiz olunmuş 10 xüsusi Polar wear link ötürücüsü (360 saata qədər məşqi 5 saniyə intervalında və 48 saat R-R (ürək damar) intervalında qeyd aparmaq imkanına malikdir);

2. 10-a qədər ötürücünü eyni zamanda şarj etmək (12 saat) imkan verən simsiz rabitə qurğusu;

3. Baza stansiyası – 84 oyunçuya nəzarət etmək imkanı verir. Bunlardan 28-inə eyni zamanda nəzarət etmək mümkündür. 100 m radiuslu ötürücülərlə Bluetooth bağlantısı və Wi-Fi bağlantısı olan kompüter;

4. Kompüterdə işləmək üçün proqram təminatı və öyrədici dərslər olan disk;

5. USB dongle və daşıyıcı çanta (Şəkil 2.)

[4].

Səkil 2. Polar Team 2 System

Bu sistemin hazırlanmasında daha əvvəl Tour De France - dünya velosiped yarışlarının on-line translyasiyası zamanı və Vankuverdə keçirilən qış olimpiya oyunları zamanı müvəffəqiyyətlə istifadə olunmuş texnologiya tətbiq olunmuşdur [5]. Qeyd edək ki, Dünyada komanda tipli idman növləri üçün Polar Team-2 komanda sistemindən başqa digər məşq sistemləri də mövcuddur. Məsələn, bədən əzələlərinin 3 D-modelləri (müalicə müddətini izləyir və idmançının yenidən məşqə qayıtmasının vaxtını müəyyən edir), Radiate Athletics (əzələ qruplarının iş yükünü müəyyən etməyə imkan verən texnologiya) və s. Lakin funksional göstəricilərinə və keyfiyyətinə görə Polar Team bunların hamısından üstün hesab olunur.

Polar Team 2 məşqçiyə öz komandasının məşq fəaliyyətinə tam nəzarət edə bilməsi üçün sanki bir hədiyyədir. Dünyanın tanınmış “Real Madrid” və “Manchester United” futbol klubları artıq Polar Team-2 komandasistemindən istifadə edirlər.

Nəticə. Müasir dövrdə baş məşqçilərin, metodistlərin və yüksək dərəcəli idmanla məşğul olan bütün mütəxəssislərin intellektual səviyyəsinin artırılması bütün aparıcı idman cəmiyyətləri üçün prioritet məsələdir.

Hər bir məşqçinin istifadə edə biləcəyi innovasiyalar - idman təlimlərinin yeni metodları, rəsmi oyunlar, problemlə təlimlər, interaktiv tədris və s. müxtəlifdir. İdmançı və məşqçilərin mütəmadi olaraq öz

ixtisaslarına uyğun olaraq, informasiya texnologiyaları aləmində baş verən yeniliklərlə maraqlanmaları vacib məsələlərdən biridir.

Beləliklə, məqalədə məşqçisinin işində və idmançının hazırlığında informasiya texnologiyalarının istifadəsi araşdırılmışdır. Müasir dünyada cəmiyyətin informasiyalaşdırılması hər gün daha geniş yayılmaqdadır. Bununla yanaşı, bu gün ən müasir texnologiyalardan istifadə etməklə ixtisaslı məşqçi və hakimlərin, eləcə də peşəkar idmançıların hazırlanması heç bir çətinlik yaratmır.

Ədəbiyyat

1. Əbiyev T., Ağayeva M., Əliyeva E. İdmanın texniki vasitələri: bakalavr pilləsi üçün dərslik. Bakı, 2012, 205 səh.

2. Əliyeva E., Ağayeva M. Məşq və yarış prosesində istifadə olunan müasir texniki vasitələr haqqında // Bədən tərbiyəsi və İdman Akademiyasının elmi xəbərləri, Bakı, 2012, səh. 120

3. Михеев Ф.А. Информационные технологии в работе спортивного тренера // Студенческий форум: электрон. научн. журн. 2017. № 5(5). URL: <https://nauchforum.ru/journal/stud/5/20973>

4. Переведенцев К. А., Благодатский Г. А. Информационные технологии в совершенствовании подготовки высококвалифицированных спортсменов // Международный научный журнал «Символ науки» - 2016, №11, стр.168

4. <http://www.polarsport.ru/main/articles/PolarTeam2>

5. https://support.polar.com/ru/products/team_sports/polar_team2_pro

Применение современных информационных технологий в спортивных играх

доцент Э.М.Алиева
Азербайджанская Государственная
Академия Физической Культуры и
Спорта

Аннотация: В этой статье представлена продукция для игровых видов спорта. Все профессиональные футбольные, баскетбольные, волейбольные и хоккейные клубы знают, что такое командная система Polar и работают с ней. Polar Team System и Polar Team System 2 - уникальные продукты, не имеющие мировых аналогов, и это определяет исключительный уровень доверия профессионалов к ней.

Командная система второго поколения - это уникальное решение для командных видов спорта. Polar Team System2 дает возможность отслеживания нагрузки и возможность анализа тренировки на компьютере в режиме реального времени за каждым игроком команды.

Ключевые слова: информационные технологии, компьютерная техника, тренеровочно-командные системы, система PolarTeam 2

The use of modern information technology in sports games

dos.E.M.Aliyeva
Azerbaijan State Academy of Physical
Culture and Sport

Annotation: This article presents products for game sports. All professional football, basketball, volleyball and hockey clubs know what the Polar team system is and work with it. Polar Team System and Polar Team System 2 are unique products

that do not have world analogues and this determines the exceptional level of professional confidence in it.

The second generation team system is a unique solution for team sports. Polar Team System2 gives opportunity for load tracking and to analyze the training process on the computer in real time for each player of the team.

Key words: information technology, computer techniques, team training systems, Polar Team System 2.

GƏNCLƏRDƏ AQRƏSSİYANIN TƏZAHÜR XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Sosial elmlər kafedrasının dosenti
Q.Q.Əzizov
azizov.qulam@gmail.com

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və
İdman Akademiyası

Nəşr tarixi

Qəbul edilib: 1 oktyabr 2019

Dərc olunub: 5 noyabr 2019

©2019 ADBTİA. Bütün hüquqlar qorunur.

Annotasiya: Gənclərdə müşahidə olunan aqrəssiyanın səbəbləri məqalədə geniş şəkildə göstərilir. Medianın yaydığı xəbərlər, filmlərdəki zorakılıqlar, situativ amillər, televiziya, asudə vaxtın çoxluğu və maraqların olmaması aqrəssiya səbəb kimi göstərilir. Məqalədə aqrəssiyanın qarşısını alan güclü vasitə zorakılıqla bir araya sığmayan stimullar-rəhmlik, mərhəmət, yumor, birgə əməkdaşlığa maraq və s. qeyd edilir. Həmçinin məqalədə aqrəssiv davranışların profilaktikası məqsədlə bəzi şərtlərə əməl edilməsinin zəruriliyi qeyd olunur.

Açar sözlər: aqrəssiya, fiziki və verbal aqrəssiya, hirs, əsəbilik, təcavüzkarlıq, zorakılıq, depressiya.